

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
עשרים ושבע

היכל
שלישי

מאמר וידבר גוי ויצוום

תקס"ח

מכ"ק אדמו"ר הזקן

הרב רבי שניאור זלמן מליאדי

(בעל התניא והשו"ע)

זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

יוצא לאור בפעם הראשונה

על ידי מערכת
„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ששים ושמונה לבריאה

לעילוי נשמת

הרבנית רבת פעלים אשה יראת ה'

מרת צבי' מרים ע"ה

גורארי'

בת הרה"ג הרה"ת יצחק הכהן ע"ה

שלוחה של כ"ק אדמו"ר זי"ע קרוב לשלשים ושש שנה

עסקה במילוי שליחות במרץ ובמס"נ

ובמיוחד במבצע חינוך וטהרת המשפחה

ורבים השיבה מעון

נפטרה ביום ד' פ' אמור, י"ב אייר, ה'תשס"ו

ת. נ. צ. ב. ה.

נדפס על ידי ולזכות משפחתה שליט"א

VAYEDABER . . VAYERZAVEM

Copyright © 2008 by

“KEHOT” PUBLICATION SOCIETY

770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 774-4000 / Fax 774-2718

Order Department:

291 Kingston Avenue / Brooklyn, New York 11213

(718) 778-0226 / Fax 778-4148

www.kehotonline.com

The Kehot logo is a trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch, Inc.

All rights reserved.

Manufactured in the United States of America

שנק' התנאים מלכים מאן⁹⁵ מלכי רבנן כמלך הגוזר כו' וכמאמר מתניתן⁹⁶ מלכתא כמ"ש במ"א וד"ל. וז"ש גם כאן ויצוום אל משה ואהרן לפי ששרש שניהם מבחי' החכ' כמ"ש משה ונחנו מ"ה כו' כנ"ל ובחכ' דוקא אתברירו הקליפות ונבדלין בתכלית מן הקדושה האלקי' כנ"ל בפ"י מריעי' אלו ת"ח כו', וזהו ויצוום גם אל פרעה אותיות עורף והוא בחי' עקשות המנגד לקדושה כמ"ש כי פנו אלי עורף כו' כמו העורף שהוא באחורי הדעת כו', וצוה למשה ואהרן שבחיבורם יחד יכניעו לעורף דקליפה ויתהפך גם חשך לאור, וכמו שבסוף אמר לו משה גם אתה תתן בידינו עולות כו' שיהי' גם באת זלעז"ז כו' בחי' גילוי אלקות לפי שידעו גם מצרים את בחי' הוי' ע"י משה ואהרן כו' ויהי' גם בחי' פרעה בסיוע זה להוציא בני' ממצרים הנ"ל, ולכך סמך הציווי לשניהם כאחד אל בני' ואל פרעה להוציא בני' כו' וד"ל.

אלה⁹⁷ ראשי בית אבותם ראובן בכור ישראל כו' ואלה בני שמעון כו' עד ואלה בני לוי כו', והנה הפליאה ידוע למה לא מנה רק ג' אלה, וגם למה סמך פ' זו לפ' שלפניה, דלכאוי' אין להם קשר וחיבור זע"ז כלל. אך הענין הוא משום דמצינו שיעקב לא בירך ג' אלה ראובן ושמעון כו' ולא התחיל אלא מיהודה, ואמנם משה בירך אותם והתחיל מראובן, יחי"ם ראובן כו', והענין הוא כי בחי' ראובן ראו ב"ן היינו בחי' ראי' דחכ', ושמעון בחי' שמיעה דבינה כו', והיינו בחי' ג"ר חו"ב ולוי הוא בחי' הדעת הכוללם, ויעקב לא בירך אותם לפי שיעקב"ם מלבר דהיינו שמקבל רק מבחי' אל שדי כמ"ש וארא אל אברהם כו' שהוא בחי' הצמצום כנ"ל, אבל משה מלגיו דהיינו מבחי' אוא"ס דשם הוי' כנ"ל לכך בירך גם לג' אלה, ואדרבה לעתיד הנה יתעלו ג' אלה למעלה מכל השבטים ויהיו נקראים ראשי בית אבותם בכלל וד"ל. וזהו שסמך פ' זו לפ' שלפניה, דמאחר שצויה למשה ואהרן ע"ד הנ"ל ע"כ אמר מיד אלה ראשי בית אבותם ראובן שמעון ולוי דוקא, כי מקבלים מבחי' שם הוי' שמחבר משה ואהרן ולכך יחס כאן שבט הלוי דוקא שהוא כולל למשה ואהרן וד"ל.

ב"ה.

פתח דבר

לקראת כ"ד טבת, יום הילולא רבתי של כ"ק אדמו"ר הזקן, הננו מדפיסים בזה מאמרי ד"ה „וידבר גו' ויצוום" מאת כ"ק אדמו"ר הזקן.

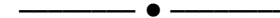
מאמר זה נדפס כאן בפעם הראשונה, והוא תדפיס מתוך „ספר המאמרים – תקס"ח" מהדורא חדשה שמכינים כעת לדפוס.

*

לתועלת הלומדים ומעיינים הוספנו בשולי הגליון מראי מקומות וציונים – נערכו ע"י הרה"ת גבריאל שי' שפירא, והרה"ת ר' אלי' שי' מטוסוב.

מערכת „אוצר החסידים"

מוצש"ק פ' שמות, כ' טבת ה'תשס"ח
ברוקלין, נ. י.

95) מאן מלכי רבנן: ראה גיטין סב, א.

96) מתניתן מלכתא כמ"ש במ"א: ביצה כח, יחי' ראובן: ברכה לג, ו.

ב. ובכ"מ. 97) אלה ראשי בית אבותם: המשך (א).

98) שיעקב מלבר: ראה תקו"ז תי"ג (כט), 99) שיעקב מלבר: ראה תקו"ז תי"ג (כט).

יחד זה בעלי' וזה בירידה כנ"ל. וזהו שאמר לפעמים משה תחלה ואח"כ אהרן כמ"ש הוא"ש משה ואהרן כו', ולפעמים או' אהרן תחלה ואח"כ משה כמ"ש הוא אהרן ומשה כו', כי שניהם אחד הוא, כי מאחר שעולה אהרן למעלה ומשה יורד למטה אז שניהם כאיש א' בהתחברם ולכך אמר משה ונחננו"מ"ה על שניהם יחד כאלו הן במדרגה ושרש א' ממש וד"ל (לפי ששניהם מבחי' מ"ה דחכמה בחי' ביטול כו'). וזהו וידבר הוי' אל משה ואל אהרן שיתחברו יחד דוקא, להיות שבשם הוי' עצמו אין שם בחי' מעלה ומטה כלל להיות עלי' וירידה כו', וז"ש ענני"ם במרחב י"ה שבי"ה שם הוא כמו בחי' מרחב העיגול שאין בו מעומ"ט כו' ואז יוכל לשכון שם הוי' בכנ"י ע"י תומ"צ כנ"ל מה שלא נתגלה גם לאבות שהן המרכבה כנ"ל וד"ל.

וזהו ויצוום אל בני' פי' ויצוום לשון צוותא וחיבור שיתחברו יחד כנ"ל, ובוזה יוכל להיות בחי' יציאת מצרים דהיינו לצאת מבחי' המיצר והגבול דשם אלקי' דקדושה, אלא יאיר אור שם הוי' שהוא מהוה תמיד בבחי' א"ס כנ"ל באריכות. וזהו ויצוום אל בני' כו' להוציא את בני' ממצרים, ובוזה מתורץ הקושיא למה צריך ציווי לבנ"י, כי אין הציווי הזה אלא לאהרן ומשה שיתחברו יחד כנ"ל ואז ממילא יוציאו לבנ"י ממצרים כו' וד"ל.

ומ"ש ואל פרעה וציווי זה לפרעה היינו ג"כ ע"י משה ואהרן דוקא, כי הנה אמרו ז"ל כמאן"ם מצלינן האידינא אקצירי ואמריעי, מריעי אלו ת"ח כו', וזה פלאי לכאו' למה קוראם בשם מריעי דוקא ולא אמר לשון חולים סתם. אך הנה פי' מריעי לשון שבירה ופירור הדבר לחלקים רבים כמו תרועים"ם בשבט כו', וכן רועה"ם התרועעה ארץ פור התפוררה כו', שהוא ענין שבירה ופירור לחלקים, וגם בכאן רמזו רז"ל בשרש ענין ת"ח שנק' פסקנים שפוסקי' וחותכי' ההלכות כמו תנאים ואמוראים שיגזרו ויחתכו בדבריהם כך וכך יכשר וכך וכך לא יכשר, כמו ב"ה פוסלין וכו' וה"ז כמו המפרר דבר לחלקים כך יחלקו ויבררו להבדיל"ם בין הטמא לטהור וכו', וזהו שנק' תורה להבדיל ולהורות בין טמא לטהור גם בדבר איסור שאינו מפורש ומבואר בתורה אלא יש בו צד היתר כו', והיינו גם בחי' תערובת כ"ש דטו"ר מבדילין כו', ולכך נקראו ת"ח מריעי' לפי שבחכ"ם דוקא אתברירו כו' כידוע, והבירור הזה הוא להבדיל הרע מן הטוב או להפוך הרע לטוב כשיאמרו פלוני כשר וטהור כו', וה"ז בחי' אתכפיי" סט"א ואתהפכא כו', וזהו

(87) הוא משה ואהרן . . הוא אהרן ומשה: (92) רועה התרועעה ארץ: ראה ישעי' כד, וארא ו, כו. יט.

(88) ונחנו מה: בשלח טז, ז. ח. (93) להבדיל בין הטמא לטהור: לשון

(89) ענני במרחב י"ה: תהלים קיח, ה. הפסוק שמיני יא, מז.

(90) כמאן מצלינן האידינא אקצירי ואמריעי: (94) שבחכ' דוקא אתברירו: ראה זח"ב רנד,

ר"ה כז, א. סע"ב. ובכ"מ.

(91) תרועם בשבט: תהלים ב, ט.

וידבר ה' אל משה ואל אהרן ויצוום אל בניי ואל פרעה מלך מצרים להוציא את בניי ממצרים, הנה הדקדוקים בפסוק הזה רבו לכל מעיין, וכי שייך ציווי לבניי שהן בעבדות להוציאם מן העבדות הרי בודאי רוצים מאד לצאת מן העבדות ולא שייך בזה לשון ציווי ולמה אמר ויצוום אל בניי כו', וגם מהו שסמך הענין של הציווי הזה לבניי ולפרעה מלך מצרים כו', וגם למה הזכיר כאן שניהם משה ואהרן ויצוום לשניהם דוקא ולא די במשה לבדו, וגם יש עוד להבין במה שהשיב משה הן בניי לא שמעו אלי כו' ואיך ישמעני פרעה ואני ערל שפתים כו', מה ק"ו הוא זה הרי בניי לא שמעו אליו מטעם המפורש מקוצר: רוח ועבודה קשה ואין דנין מזה ק"ו לומר מזה מכ"ש איך ישמעני פרעה כו'.

אך הנה כתיב וארא: אל אברהם ואל יצחק כו' באל שדי ושמי הוי' לא נודעתי להם, כי הנה פי' דשם הוי' מלבד שהוא ענין ההתהוות דהיינו שמהווה את הכל מאין ליש הנה הפי' האמיתי הוא לשון הווה ולשון עתיד כמו ככה: יעשה איוב כו' דר"ל שהוא עושה בתמידות כן ולא ישנה, והיינו היו"ד דיעשה שמורה ענין הווה ועתיד יחד כלומר יעשה ככה לעולם, וכך יובן ע"ד דוגמא בפ"י היו"ד דשם הוי' שהוא מורה ל' הווה ועתיד כלומר שיהווה תמיד דזה כולל ענין הווה ועתיד. והענין הוא כי הנה אנו מוצאין בענין התהוות העולמות שאין להן שיעור ומספר כלל וכלל וכמ"ש ועלמותי אין מספר א"ת עלמות אלא עלמות כו', והיינו מפני שלגדולתו ית' העצמית אין לה סוף וגבול כמ"ש ולגדולתו אין חקר כו', ע"כ ממילא אין סוף לבחי' ההתפשטות שהוא בחי' המשכת אור וחיות להוות עולמות בלי שיעור כלל דהיינו ריבוא רבבות עולמות כו' וכמ"ש ובטובו: מחדש בכל יום מע"ב, ואנו רואים שינויים רבים בעולם השפל הזה ג"כ כמו מיום ללילה שביום יאיר האור ובלילה יחשך, ובאמת העוה"ז הוא חומרי ואינו אלא מדרגה היותר אחרון מכל העולמות העליוני' הרוחני' וגם שם יש ערב ובקר וחשך ואור כו', וכל מה שבעוה"ז השפל אינו אלא כמו ערך המשל לגבי הנמשל, שאע"פ

שמפשיט בגדי חול כו' וכמ"ש במ"א וד"ל. אבל בחי' כהן גדול הוא בחי' אה"ר הבאה על הנפש מלמעלמ"ט בדרך מתנה שהיא בלתי מוגבלת ונק' בכל מאדך להיותה באה מבחי' סוכ"ע שהוא אור בלתי מוגבל ולכן נק' כהן גדול בלתי גבול להתפשטות שלה, ובקרבנות נק' אש שלמעלה, ובזהר"ט אמרו שהוא אר"י דאכיל קרבנין כו' והוא בחי' פני אר"י להימין כו' שהוא בחי' דכר ולא בחי' נוק' וכמ"ש כ"י גבר עלינו חסדו פי' גבר כמו דרך גבר כו', וכן לשון התגברות שייך לבחי' דכר כמ"ש כ"י כאיש גבורתו כו', והיינו חסדו חסד ו' דהיינו אה"ר הנמשכת מבחי' ו"ק עליונות כו' (משא"כ בחי' אהבה הנ"ל שע"י ההתבוננות היא בחי' נוק', וזהו פי' ממלכת כהנים לשון נקבה כו'), וזהו בחי' אהרן כהנא רבא שהוא ממשיך בחי' אור חסד עליון לכניי כמ"ש כי גבר עלינו חסדו כו'. וזהו פי' בהעלותך את הנרות, שע"י אה"ר זו הממשיך בכניי הוא מעלה אותם למעלה, כי יוצאין מבחי' המיצר לבחי' בכל"ט מאדך בלי גבול כו', וע"כ נק' אהרן שושדמ"ט עד"מ השושבין שמעלה את הכלה לגבי החתן כו' וד"ל.

והנה בחי' משה הוא למעלה מזה כי שרשו מבחי' שם הוי' שלפני שם האלקי' המצמצם האור בכלי, וכנ"ל בפ"י כי מן המים משיתיהו כו', אך הוא בחי' שושבינא ג"כ אבל הוא נק' שושדמ"ל דהיינו להמשיך בחי' אוא"ס שבחכ' שיבא לידי גילוי, כמו בכל פרשיות שבתו' שנא' וידבר הוי' אל משה, ועל ידו דוקא ניתנה כל התורה, ואמנם לעוצם רוממות מעלתו לא יכול להשפיל א"ע לבא לידי גילוי בדיבור בפה ולכך ה' כבד פה כו', אבל בהתחברות שניהם משה ואהרן יחד אז נתגלה שם הוי' לכניי, כי אהרן ה' לו לפה כו', וגם להיות שאהרן העלה לכניי מן המיצר וכנ"ל ומשה המשיך בהן מבחי' אוא"ס ובאמצעות שניהם יחד דוקא נמשך אוא"ס שבשם הוי' לכניי (וה"ז כמשל העומד למעלה עם העומד למטה, שהתחתון עולה עד חצי הסולם והעליון יורד עד חציו ובאמצעו מתחברין כו' וד"ל).

וזקן וידבר הוי' אל משה ואל אהרן ויצוום אל בניי ואל פרעה כו' להוציא את בניי ממצרים, פי' בחי' הוי' להיות שבו דוקא שורה אור א"ס שם מתחברים משה ואהרן יחד ונקראין תרדל"מ⁸⁶ לעלמין כו', כי משה שושבינא דמלכא עד"מ להביא החתן לגבי הכלה ואהרן הוא שודמ"ט להביא הכלה לגבי החתן, ונמצא באמצעות משה ואהרן שורה בהם שם הוי' ונקראו תרין ריעין כו' כאשר מתחברין

פירוש המלות לאדהאמ"צ לו, ג. מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ג ע' תתקכו. מאמרי אדהאמ"צ קונטרסים ע' תקלג.
 (82) ובוהר . . אר"י דאכל קרבנין: ראה ובכ"מ.
 זח"א ו, ב. מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תקלא, וש"נ.
 (83) כי גבר עלינו חסדו: תהלים קיז, ב.
 (84) כי כאיש גבורתו: ס' שופטים ה, כא.
 (85) בכל מאדך בלי גבול: ואתחנן ו, ה. ראה תו"א ויצא כג, ג. מקץ לט, ג ואילך.
 (86) תרדל"מ לעלמין: ראה זח"ג ד, א. ובכ"מ.

(1) וידבר ה' אל משה: מאמר זה הוא מפ' וארא שנת תקס"ח (ראה „רשימת המאמרים" בסה"מ תקס"ח ח"ב ע' תתקל). וראה ד"ה זה (בשינויים והגהות מהצ"צ) באוה"ת וארא ע' קצו ואילך וע' ריז ואילך. וד"ה זה מאדמו"ר מהר"ש בסה"מ תרכ"ז ע' זה וסה"מ תרל"ח ע' א. וע"ש בהמ"מ.
 המאמר נדפס כאן מכת"י מעתיק 1054 פט, א.
 (2) וידבר ה' אל משה ואל אהרן ויצוום אל בניי: וארא ו, יג.
 (3) הן בניי לא שמעו אלי: שם ו, יב.
 (4) מקוצר רוח ועבודה קשה: ראה שם ו, ט.
 (5) וארא אל אברהם ואל יצחק: שם ו, ב.
 (6) הוי' מלבד שהוא ענין התהוות: זח"ג רנו, סע"ב (ברע"מ). פרדס שער עשר ולא תשע פ"ט. תניא שעה"ה רפ"ד.
 (7) ככה יעשה איוב: איוב א, ה.
 (8) היו"ד דיעשה שמורה ענין הווה ועתיד: ראה ג"כ תו"א ויחי מה, א. ובכ"מ.
 (9) ועלמות אין מספר א"ת עלמות אלא עולמות: שה"ש ו, ח. זח"ג עא, ב. תקר"ז בהקדמה (יד, ב). וראה ע"ז לה, ב.
 (10) ולגדולתו אין חקר: תהלים קמה, ג.
 (11) ובטובו מחדש בכל יום מע"ב: ברכת יוצר.

וביאור הדברים הנה משה⁶⁹ נק' שושבינא דמלכא ואהרן נק' שושדמ"ט כמ"ש בזהר, וביאור ענין שושבינא היינו כמו עד"מ שושבין למטה שהוא המוצע להביא הכלה לגבי החתן או החתן לגבי הכלה, וכך יובן למעלה בפ"י שושבינא כמו אהרן שנק' שודמ"ט היא כנ"י שנק' כלה ואהרן כהנא רבא הוא בחי' שושבינא דילה דהיינו שהוא המעלה לכנ"י למעלה, וכמ"ש בהעלותך⁷⁰ את הנרות וידוע דנרות הללו הן נש"י שנק' נר ה' כמ"ש כ"י נר הוי' נשמת אדם כו', והעלאת הנרות היינו לעורר בהם את האה"ר כרשפי אש והיא הנקראת בחי' אהבה רבה מלמעלה בלב כנ"י ע"י אהרן כהנא רבא, כי הנה יש בחי' כהן הדיוט ובחי' כהן גדול, כהן הדיוט הוא כמ"ש ואתם⁷¹ תהיו לי ממלכת כהנים כו', פי' ממלכת לשון נקבה כי היא בחי' אהבה העולה מלמטלמ"ע בבחי' נוק' כמו ואל⁷² אישך תשוקתך כו', והיינו בשתים לפניו כמו והאופנים והחיות כו', וכל השבחים שמתבונן בהן בגדולת הבורא מריבוי העולמות והמלאכי' שהמה בטלים ממציאיותם עד שיתפעל ע"י באהבה בפסוק ואהבת⁷³ שבק"ש, ופי' אהבה זו לשון רצון לדבקה בו ית', כי אהבה⁷⁴ לשון אבה, ומהו הרצון שיהי' הוי' אלקיך פי' הוי' בחי' סוכ"ע כנ"ל שיהי' אלקיך בבחי' גילוי שהוא שם אלקי' כנ"ל, ומקום ההתגלות הוא בלב דוקא כמ"ש ואהבת את ה' כו' בכל לבבך דוקא, וכמ"ש על⁷⁵ כי אין אלקי בקרבי מקרב ולב עמוק כו', ומזה נסתעף הרצון להיות סו"מ ועש"ט בפו"מ שהוא או"י"ר הבאים בחיצוני' המעשה אהבה לעשה טוב ויראה לסו"מ כו', וז"ש ולא⁷⁶ תתורו אחרי לבבכם כו' כנודע, וכ"ז הוא בחי' אהבה העולה מלמטלמ"ע ע"י יגיעת הנפש בהתבוננות, ונק' בחי' זו בשם כהן הדיוט כלומר ע"ד האש שלמטה בקרבנות שמצוה⁷⁷ להביא מן ההדיוט כידוע, כך התפלה⁷⁸ שבמקום קרבן להקריב ולהעלות נה"ב הוא ג"כ ע"ד הקרבן ע"ג המזבח שמצוה להביא אש רשפי התשוקה מן ההדיוט דהיינו מחמת התבוננות בריבוי עולמות ומלאכים כמו והאופנים וכו', שכולם נקראו בחי' מילין דהדיוטא לגבי עצמות אור האלקי, וכידוע בפ"י המאמר דלאו⁷⁹ אורחא דמלכא לאשתעי במילין דהדיוטא שהן ריבוי עולמות הנמשכי' מבחי' דיבור של חול ב"י מאמרות כו', אבל בשבת⁸⁰ כתיב בשנותו את טעמו כו'

69) משה נק' שושבינא דמלכא . . . כמ"ש בזהר: זח"ג כ, א (ברע"מ). ובכ"מ.
70) בהעלותך את הנרות: בהעלותך ת, ב.
71) כי נר הוי' נשמת אדם: משלי כ, כס.
72) ואתם תהיו לי ממלכת כהנים: יתרו יט, ו.
73) ואל אישך תשוקתך: בראשית ג, טז.
74) ואהבת: ואתחנן ו, ה.
75) אהבה לשון אבה: ראה „שרש ישע" שרש אבה הובא בספר החקירה להצ"צ מערכת אהב (צב, רע"א). ובכ"מ.
76) על כי אין אלקי בקרבי: ראה וילך לא, יז.
77) ולא תתורו אחרי לבבכם: שלח טו, לט.
78) שמצוה להביא מן ההדיוט: ראה עירובין סג, א. יומא כא, ב. נג, א. ת"כ ויקרא א, ז.
79) התפלה שבמקום קרבן: ראה ברכות כו, א"ב.
80) דלאו אורחא דמלכא לאשתעי במילין דהדיוטא: ראה זח"ג קמט, ב. סידור שער התפלה יח, סע"ד. לקו"ת אחרי כה, ב. ובכ"מ.
81) בשבת כתיב בשנותו את טעמו . . . שמפשיט בגדי חול וכמ"ש במ"א: תהלים לד, א. וראה סידור עם דא"ח קעד, ד. קפה, א.

שמוצאין בדוגמא כל מה שיש בנמשל הכל במשל אבל הגשמת דברי המשל לגבי דבר שכל עמוק הנמשל אין ערך ויחוס ביניהם כלל כי דברי המשל דברים זרים מאד כו', וכך ערך כל הדברים הגשמיים שבעוה"ז לגבי עולם העליון הוא רק כמו בחי' משל ודוגמא למה שלמעלה כי למעלה מהווה תמיד מאין ליש עד אין קץ ושיעור כנ"ל, וזהו מ"ש כאשר¹² יאמר משל הקדמוני כו' שגם התורה המתלבשת בעולמות התחתוני' נק' רק בשם בחי' משל ודוגמא לגבי בחי' קדמונו של עולם כנ"ל וד"ל, וכל התהוות ריבוי כל העולמות הכל הוא מבחי' אין ואפס המוחלט כמ"ש בצלמנו¹³ כדמותנו כו', ומה שאנו מוצאין בספרי הקבלה ובפרט בזהר¹⁴ באדר"ז ואדר"ר מציאת מספר קצוב דוקא להתהוות העולמות כמו תשע ריבוא אלפין עלמין או ת' אלף עלמין דכסופין כו' וכיוצא, הנה באמת אין להן שיעור ומספר כלל רק שלא הזכירו כולם אלא מספר הידוע עפ"י חכמת האמת שהוא לפי אופני השמות והצורפים, כי מאחר דלגדולתו אין חקר בהכרח שיהי' התהוות עולמות ממנו בלי חקר וגבול ג"כ כנ"ל וכמ"ש אני¹⁵ ה' לא שניתי ואם אינו מקבל שינוים כלל א"כ בהכרח שאין שיעור וגבול להתפשטות אורו, שאם הי' שיעור הרי הי' בו בחי' שינוי ג"כ ח"ו, כי השינוי והגבול מתואר א' הם כנודע וד"ל.

והנה ידוע דיש ג' מדרגות עולם¹⁶ שנה נפש, עולם הוא בחי' מקום בעל ו"ק מעלה ומטה כו' כידוע, ושנה הוא בחי' זמן, והזמן מתחלק גם הוא לימים וחדשים ושנים כו' עד שהכולל הוא שיתא"י אלפי שני דהוי עלמא, וכל זה למטה וכמו שאמרו מן¹⁸ הארץ לרקיע מהלך ת"ק שנה כו', אבל למעלה מושלל ונבדל מבחי' מקום ומבחי' זמן שלמטה, וכל בחי' זמן דו' אלפי' שנה כיום א' חשוב למעלה וכמ"ש כ"י¹⁹ אלף שנה כיום אתמול כו', ועד"ז למעלה מעלה שם הוא למעלה מבחי' זמן לגמרי, והוא פי' דשם הוי"ו²⁰ ה' הוה ויהי' דהיינו שכולל עבר הוה ועתיד יחד כנודע, ובחי' נפש הוא בחי' אור החיות המתפשט בעולמות כמ"ש לכבודי²¹ בראתיו יצרתיו אף עשיתיו שהן ג' עולמות ב"ע והוא בחי' נר"ג כו' וכאו"א כלול מנר"ג כידוע, וכל זה למטה אבל למעלה גם הארה זאת בבחי' א"ס עד אין קץ ותכלית כו', ונמצא שבג' מדרגו' דעולם שנה נפש המוגבלים למטה

12) כאשר יאמר משל הקדמוני: שמואל-א לא, א.
13) בצלמנו כדמותנו: בראשית א, כו.
14) בזהר באדר"ז ואדר"ר . . . תשע ריבוא אלפין . . . עלמין דכסופין: ראה זהר (תוספתא) ח"ש קכג, ב. (אדר"ר) נשא קכח, ב. (אדר"ז) האזינו רפח, א.
15) אני ה' לא שניתי: מלאכי ג, ו.
16) עולם שנה נפש: ראה ס"י פ"ג, מ"ג ואילך. אוה"ת יתרו ע' תתטז ואילך.
17) שיתא אלפי שני דהוי עלמא: ראה ר"ה כד, יד.
18) מן הארץ לרקיע מהלך ת"ק שנה: חגיגה יג, א.
19) כי אלף שנה כיום אתמול: תהלים צ, ד. וראה פירש"י שם. סנהדרין צז, א.
20) הוי' ה' הוה ויהי' . . . יחד כנודע: זח"ג רנו, ב. פרדס ש"א פ"ט. ראה שעהיוה"א פ"ז. תו"ח מקץ ריט, ד הערה 62.
21) לכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו: ישע"י מג, ז. וראה פע"ח שער (ב) הברכות רפ"ז. ובכ"מ.

הנה למעלה אין להם הגבלה ושיעור כלל והיינו מפני שבחי' שם הוי' מורה על בחי' א"ס דוקא כנ"ל וד"ל.

וְזָהָן וַאֲרָא אֵל אַבְרָהָם כו' באל שדי ושמי הוי' לא נודעתי להם, פי' כי הנה אמרו ז"ל דהאבות²² הן המרכבה ופי' מרכבה עד"מ המרכבה הגשמי' לגבי הרוכב שאין לנרכב ערך לגבי אדם הרוכב, כך למעלה כתי' על²⁴ הכסא דמות כמראה אדם והמרכבה היינו פני²⁵ ארי' להימין ופני שור כו', ומשארז"ל האבות הן המרכבה היינו מפני שבאוי"ר שלהם היו בחי' מרכבה²⁵ ממש לאדם העליון שעל הכסא כמו החיות²⁶ הנושאות את הכסא כו' לפי שמס"נ דאבות הגיעם למעלה זו, וכמו אברהם²⁷ שהי' מרכבה לבחי' חסד עליון לפי שהי' עבודתו באהבה כמ"ש אברהם²⁸ אוהבי כו' וכתבי בו הלוך²⁹ ונסוע כו' שהי' כמו מרכבה לנסוע במדרגת האהבה הנגבה לסט' דחסד, וכן יצחק במדת הפחד הגדול כמו החיות³⁰ זעות כו' ונק' פחד³¹ יצחק, ושתי מדות אלה הרי הן באין בבחי' גבול בבחי' בריאה יש מאין, וגם אוי"ר של היותר עליוני' שבנבראי' הן בבחי' גבול, כי לכך נק' מדות לשון מדה וגבול, ומה גם שכל התהוות הבריאה מצד עצם מציאותה הנה היא באה בבחי' גבול ומדה דוקא בעולם שנה נפש כנ"ל, וגם בעולמות היותר עליוני' כתי' אלף³² אלפין כו', אבל מצד עצמות אור א"ס המהווה את הכל הנה מהווה בלי שיעור כלל כנ"ל, ולהיותו בבחי' א"ס ממש ע"כ אמר ושמי הוי' לא נודעתי לאבות שהן המרכבה כנ"ל, פי' נודעתי³³ לשון יעוד שהוא בחי' התחברות והתקשרות לפי שבחי' הוי' הוא בחי' א"ס שלא יכילו אורו כלל גם באוי"ר של עולמות היותר עליוני' מאהבה דאברהם ופחד יצחק כו' אלא וארא אל אברהם כו' באל שדי בלבד, פי' אל שדי שאמר לעולמו די, וכמארז"ל הי'³⁴ העולם מתפשט כו' עד שאמר לעולמו די שהוא בחי' הגבול והצמצום לצמצם ולהעלים הארת אור א"ס בעולמות בכדי שיוכלו להיות בבחי' מדה וגבול ממש ואז יכילו אורו, ואם לא הי' אורו בא ע"י צמצום והעלם אלא הי' מתפשט כמו שהוא בבחי' א"ס הרי לגדולתו אין חקר והי' גם העולם מתפשט בלי שיעור ומדה כלל,

בחילוף א"ת ב"ש והוא הלבוש כו'). וזהו ענין ברכות המצות אשר קדשנו במצותיו כו', פי' אשרי⁵⁹ לשון עונג כמו באשרי כו', וגילוי עונג זה העליון במעשה המצות הוא. וזהו אשר קדשנו בקדש העליון במצותיו דוקא וד"ל. וזהו ולקחתי אתכם לי לעם ע"י תורה ומצות ואז דוקא והייתי לכם לאלקים שיתגלה בחי' שם הוי' ממש בבחי' גילוי דשם אלקים וכמו לעתיד, וז"ש אשרי⁶⁰ הגוי שהוי' אלקיו, אך עכשיו גנוז האור הזה במצות מעשיות כדמיון האבנים טובות הגנוזות בתיבה ונק"מ מתן בסתר כו' וכמ"ש במ"א וד"ל.

וְזָהָן וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל בְּנֵי וְלֹא שָׁמְעוּ אֶל מֹשֶׁה מְקוּצָר רוח כו', פי' מקוצר רוח מפני צמצום אור נשמתם הי' קטן מהכיל בהם אור שם הוי' שהוא בחי' שם הוי' שבלתי מוגבל הנמשך ע"י בחי' משה, כי פי' משה לשון דלייה בהוה כמ"ש בו ודלה⁶² דלה לנו כו', כי במשה נא' כ"ג מן המים משיתיהו פי' מבחי' מים עליונים דשם הוי' שלמעלה משם אלקי' המצמצם והיינו בחי' סוכ"ע, וענין שרש נשמת משה הוא בחי' הממשיך אור מבחי' ההעלם דאור א"ס שבחכ' לבא לבחי' התגלות למטה. וזהו פי' משה לשון דלייה בהוה שדולה תמיד עד"מ הדולה מים בדלי מן הבאר בתמידות, וכמו איש תבונות ידלנה למים העמוקים כו', אבל בני' לא שמעו אל משה כי לא יכלו להכיל המשכה זו לקבלה בנפשם מבחי' שם הוי' דאורא"ס מפני קוצר רוחם שהוא בחי' הצמצום בשרש נשמתם להיות כי עדיין היו בגלות במצרים דקליפה, וגם בקדושה הנה היו בבחי' מצרים שהוא בחי' המיצר דשם אלקים המצמצם כנ"ל, וע"כ אמר פרעה לא⁶⁴ ידעתי את הוי' כי לא ידעו רק משם אלקים כו', וכל האותות והמופתים היו רק שידעו מצרים את שם הוי' וכמ"ש וידעו⁶⁵ מצרים כי אני הוי' כו', וגם בני' קודם שקיבלו התורה והמצות לא שמעו אל משה שהוא בחי' הממשיך משם הוי' להיות בבחי' אלקי' כנ"ל וד"ל. והיינו שטען משה בדרך ק"ו הן בני' לא שמעו אלי ואיך ישמעני פרעה⁶⁶ שהוא עורף דקליפה המנגד לשם הוי' ממש כי מקבל מבחי' אחורי' דשם אלקי' ולכך נק' אלקי' אחרים כידוע. והנה עיקר טענתו מפני שהוא ערל⁶⁷ שפתיים, פי' כי ע"י משה לבדו שהי' כבד⁶⁸ פה כו' לא הי' אפשר להיות בחי' יציאת מצרים אם לא בשיתוף אהרן שהי' לו לפה כמבואר בפרשה.

22) דהאבות הן המרכבה: ב"ר פמ"ז, ו. ראה זח"א מז, ב. ובכ"מ.
 23) על הכסא דמות כמראה אדם: יחזקאל פפ"ב ו. 28) אברהם אוהבי: ישעי' מא, ח.
 24) על הכסא דמות כמראה אדם: יחזקאל פ"א, כו. 29) הלוך ונסוע: לך לך יב, ט. וראה זח"א.
 24) פני ארי' להימין ופני שור: יחזקאל א, י. פ, א, פד, א.
 25) מרכבה ממש לאדם העליון: ראה תניא פכ"ג, ריש פל"ד. 30) החיות זעות: ע"פ פיטס „והחיות במוסף לר"ה (בקדושה נוסח אשכנז).
 26) החיות הנושאות את הכסא: לשון הפיטס במוסף דר"ה אחר קדושת כתר (נוסח אשכנז) ד"ה החיות. וראה שמו"ר פכ"ג, טו. 31) פחד יצחק: ויצא לא, מב.
 27) וכתבי בו הלוך: ראה תניא בחי' תרומה כה, יו"ד בשם פדר"א. 32) אלף אלפין כו': דניאל ז, י.
 28) אברהם אוהבי: יחזקאל א, י. 33) נודעתי לשון יעודי: ראה ג"כ לקו"ת במדבר ב, ד. האוינו עו, ג. ובכ"מ.
 29) הלוך ונסוע: לך לך יב, ט. וראה זח"א. 34) הי' העולם מתפשט כו' עד שאמר לעולמו די: ראה חגיגה יב, א. 27) אברהם שהי' מרכבה לבחי' חסד עליון:

ס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ד ע' א'תקטו. ע' נה. ח"ב ע' תסה. וש"נ.
 קונטרסים ע' שכב ואילך. וש"נ. 62) ודלה דלה לנו: שמות ב, יט.
 59) אשר לשון עונג כמו באשרי: ויצא ל, 63) כי מן המים משיתיהו: שמות ב, יו"ד.
 יג. ראה ת"ז ת"ל (עד, ב). תל"ט (עט, א). 64) לא ידעתי את הוי': שמות ה, ב.
 לקו"ת בשלח א, ד. ובכ"מ. 65) וידעו מצרים כי אני הוי': וארא ז, ה.
 60) אשרי הגוי שהוי' אלקו: ע"פ תהלים 66) פרעה שהוא עורף דקליפה: ראה לג, יב. קמד, טו.
 לקו"ת להאריז"ל ר"פ שמות. פת"ש שכ"א, פ"ז. ובכ"מ.
 61) ונק' מתן בסתר כו' וכמ"ש במ"א: ראה 67) ערל שפתיים: וארא ו, יב.
 סה"מ תקס"ב ח"ב ע' שפכ וע' שפג. וראה ס' 68) כבד פה: שמות ד, יו"ד.
 מאמרי אדהאמ"צ שמות ח"א ע' ס. ויקרא ח"א

וכמארז"ל³⁵ במדרש ברקיעין שהיו מתפשטין עד שגער בהן כו', וזהו פי' שם אל שדי שאמר לעולמו די בבחי' הצמצום היפך בחי' שם הוי' המורה בחי' התפשטות א"ס כו', ולפי שהאבות לא היו אלא בחי' מרכבה לאורות עליונים המוגבלים בכלים שהוא ע"י בחי' אל שדי המצמצם ומגביל האור בכלי כו', ע"כ אמר וארא אל אברהם באל שדי דוקא, אבל שמי הוי' שלמעלה מבחי' הגבלת האורות בכלים כנ"ל לא נודעתיה להם, לפי ששם הוי' רם ונעלה מהמדות לבלתי יוכלו להכיל אורו כלל מטעם הנ"ל, וע"כ אינו מתלבש בהם אלא באל שדי בלבד וד"ל.

והנה כתיב ולקחתיה³⁶ אתכם לי לעם והייתי לכם לאלקים, פי' אלקים³⁷ אותיות מי אלה לשון רבים כמ"ש שא"ס³⁸ מרום עיניכם וראו מי ברא אלה, כי אלקים³⁹ לשון כח כנודע, וריבוי התגלות כחות אלקיים נק' אלקים וגילוי זה הוא בא ונמשך מבחי' כח ההעלם שהוא אור בלתי מוגבל כלל, והיינו בחי' שם הוי' שמהווה לאין שיעור מצד הארת אור א"ס כנ"ל, וזהו ענין יציאת מצרים למעלה, כי בחי' מצרים בקדושה האלקי היינו בחי' המיצר והצמצום דשם אלקי המצמצם להיות הסתעפות ריבוי כחות מן ההעלם לגילוי כנ"ל, וזהו מן המיצר קראתי י"ה כו', אבל בחי' היציאה מן המיצר הזה היינו בחי' גילוי אור שם הוי' דוקא שהוא בחי' הארת אור א"ס בלתי גבול כלל וכלל, וזהו עניני במרחב י"ה, במרחב והתפשטות לאין שיעור כו' וד"ל. וזהו ולקחתי אתכם לי לעם ע"י תומ"צ דוקא כמשי"ת ואז והייתי לכם לאלקים, פי' והייתי קאי על בחי' שם הוי' שהזכיר קודם אני הוי' כו' ואמר והייתי לכם לאלקי שבחי' הוי' דוקא יהי' בבחי' אלקי בבחי' גילוי ולא ע"י צמצום ומיצר אלא דוקא בבחי' גילוי כמו שהוא בעצם דהיינו בחי' סוכ"ע שעכשיו בהעלם יבוא בבחי' גילוי ממש, וזהו שדקדק לומר והייתי לכם כו' כלומר אני בעצמי ומהותי שהוא בחי' אור א"ס שבשם הוי' המתפשט בלי גבול הוא יהי' לכם לבחי' אלקים ולא בחי' הצמצום דשם אלקי, ומה שלא יוכל להתלבש באבות שהן המרכבה לפי שא"א לעצמות אור א"ס להתלבש במדות כנ"ל, אבל בכנ"י אחר שלקחתי אתכם לי לעם והייתי לכם לאלקי הנה בהם דוקא יתגלה.

ויש להבין לכאורה מאיזה טעם יכול להיות בכנ"י גילוי זה דשם הוי' יותר מבאבות שרש הבנים, אך הנה הענין הוא דבחי' גילוי שם הוי' בבחי' אלקים הוא ע"י תומ"צ דוקא, וזהו שאמר ולקחתי אתכם לי לעם, פי' כי אין מלך בלא עם והיינו ע"י קבלת מלכות שמים כמ"ש שום⁴² תשים עליך מלך, הנה באתדלית

(35) וכמארז"ל במדרש ברקיעין שהיו מתפשטין עד שגער בהן: ראה ב"ר פ"ה, א. א. פדר"א פ"ה. שוח"ט פ"ג, ג. וראה חגיגה שם. ובכ"מ.
 (36) ולקחתי אתכם לי לעם: וראו ג, ז.
 (37) אלקים אותיות מי אלה: ראה זהר בהקדמה ב, א. לקו"ת במדבר י, ד.
 (38) שאו מרום עיניכם: ישעי' א, כו.
 (39) אלקים לשון כח: ראה שו"ע אדה"ו א"ח ס"ה ס"ג. אה"ת יתרו ע' תשנא.
 (40) מן המיצר קראתי י"ה: תהלים קיח, א.
 (41) אין מלך בלא עם: בחיי וישב לח, ל.
 (42) שום תשים עליך מלך: שופטים יז, טו.

מעורר אתעדל"ע להמשיך גילוי ההעלם דשם הוי' בבחי' מל' ג"כ, והוא מ"ש מלכותך⁴³ מכ"ע להיות ממכ"ע וזהו כללות הכוונה בקבלת מ"ש שבכל המצות, ודרך פרט הנה ידוע בכוונת מצות עטיפת הטלית⁴⁴ שנק' פרישו דמלכא דהיינו בחי' סוכ"ע שנק' אור מקיף בכלל יתגלה להלביש לכנ"י כו' וה"ז בחי' הגילוי מן ההעלם, וכן במצות הצדקה להחיות⁴⁵ רוח שפלים למאן דלית לי' מגרמי' כלום שמעורר למעלה ג"כ בחי' גילוי העלם דסוכ"ע למטה, והוא בחי' צדיק עליון שנמשך ע"י הצדקה וכמ"ש אני⁴⁶ בצדק אחזה פניך, וכת' בצדקה⁴⁷ תכונני, שע"י נאמר צדיק⁴⁸ ה' בכל דרכיו פי' הוי' הוא בחי' סוכ"ע הוא בחי' צדיק עליון מתגלה למטה בבחי' ממכ"ע כו', ומה שמאיר בכל דרכיו היינו לפי שיש הרבה דרכים לפניו שבהן יבא ויתגלה למטה מן ההעלם ונק' דרכי הוי', והן כל מצוה⁴⁹ ומצוה בפרט שנק' דרך להוי', וכמו שביקש משה הודיעני⁵⁰ נא דרכיך כו', ונק' אורחות הוי' כמ"ש כל אורחות הוי' חסד כו', וכן בפקודיך⁵¹ אשיחה אביטה אורחותיך, ועד"מ הדרך והאורח שהוא שביל ידוע לילך בו ממקום למקום ומעיר לעיר כו', כך כל המצות שבתורה נק' דרכי הוי' ואורחות שלו ידועים אליו שע"י עובר הנעלם ממקומו העצמי לבחי' גילוי בממכ"ע כו', וכללות הדרכים האלה המה גנוזים בתורה וכמ"ש דרכיה⁵² דרכי נועם כו', וזהו שהתורה נק' חותם כמ"ש שימני⁵³ כחותם על לבך והוא מ"ת דאין⁵⁴ אמת אלא תורה ואמת⁵⁵ חותמו של הקב"ה כו', כי עד"מ החותם אותיות שלו החקוקים בו לעוצם בהירות האבן טוב אינם ניכרים בו כלל אלא דוקא כשחותמין בו בשעוה שמה ניכרין הבדל האותיות שבחותם, כי בשעוה להיותה בהגשמה יותר שם באין אותיות החותם לידי גילוי מן ההעלם כו'. כך יובן ע"ד דוגמא בתומ"צ להיותם מלובשים בענינים גשמיים דוקא שם נראה ונתגלה בחי' אוא"ס שבשם הוי' הנעלם למעלה, ולכך נק' דרכי הוי', וכמ"ש צדיק ה' בכל דרכיו כנ"ל, אלא שעכשיו נגנון זה הגילוי אור במעשה לבוש המצוה הגשמית ולעתיד יצא האור הזה מלבושים הללו וכמ"ש ולא⁵⁶ יכנף עוד כו' והיו עיניך רואות כו', והיינו שיתגלה לעתיד בחי' שם הוי' ממש וכמ"ש ונגלה⁵⁷ כבוד הוי' כו' (וכמ"ש⁵⁸ במ"א דמצוה אותיות שם הוי' אלא שהמ"ם והצד"ק באין

(43) מלכותך מכ"ע: תהלים קמה, יג.
 (44) הטלית . . שנק' פרישו דמלכא: ראה זח"ב צ, ב. הנסמן במאמרי אדה"ו עה"ת ח"ב לע' תרמא.
 (45) להחיות רוח שפלים: ע"פ ישעי' נז, טו.
 (46) אני בצדק אחזה פניך: תהלים יז, טו.
 (47) בצדקה תכונני: ישעי' נד, יד.
 (48) צדיק ה' בכל דרכיו: תהלים קמה, יז.
 (49) מצוה . . ונק' אורחות הוי' . . כל אורחות הוי' חסד: תהלים כה, י. ראה ביאוה"ו וישלח יט, ב ואילך. מאמרי אדה"אמ"צ דברים ח"ג ע' תתקג, ושי"ב.
 (50) הודיעני נא דרכיך: תשא לג, יג.
 (51) בפקודיך אשיחה: תהלים קיט, טו.
 (52) דרכיה דרכי נועם: משלי ג, יז.
 (53) שימני כחותם על לבך: שה"ש ח, ו.
 (54) דאין אמת אלא תורה: ירושלמי ר"ה פ"ג, ה"ח. וראה ברכות ה, רע"ב.
 (55) ואמת חותמו של הקב"ה: ירושלמי סנהדרין פ"א, ה"א. דב"ר פ"א, י"ד. ועוד.
 (56) ולא יכנף עוד: משלי ל, כ.
 (57) ונגלה כבוד הוי': ישעי' מ, ה.
 (58) וכמ"ש במ"א דמצוה אותיות שם הוי': ראה ת"ז תכ"ט (עג, א). ת"ע (קלא, ב). וראה